

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio IV. De causis moralitatis formalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

ergo actus bonus supernaturalis esse non potest peccatum. Maior est clara quia si Deus daret gratiam præuenientem ad peccandum, Deus induceret hominem, & sollicitaret eum ad peccandum, gratia enim præueniens suadet opus quod causat. Neque dicas dari tunc gratiam à Deo ad actum propterea est bonus, non propterea est malus. Contra enim est, quia ille actus hic & nunc est peccatum, sed ad eum actum hic & nunc eliciendum in talibus circumstantiis datur gratia, ergo gratia datur ad peccandum. Præterea datur gratia ad actum imperantem ex quo necessario sequitur actus bonus, alioqui actus ille bonus posset fieri sine gratia. Sed actus ille imperans simpliciter malus est, ergo ad actum simpliciter malum datur gratia. Vnde,

Argumentari licet secundò: Implicat ut aliquis sine gratia se determinet ad actum supernaturalem, sed si actus malus potest imperare actum supernaturalem, poterit aliquis sine gratia se determinare ad actum supernaturalem, quia ille actus imperans est determinatio ad actum supernaturalem, sed ad actum illum imperantem qui est vana gloria non est necessaria gratia, ergo determinatio ad actum supernaturalem fieri poterit sine gratia.

Tertiò ut aliquid sit simpliciter malum sufficit vnicus defectus, ad bonum autem requiritur ut omnes circumstantiæ sint bonæ, vel certè ut nulla sit mala, bonum enim est ex integra causa, sed quando finis operantis est malus, actus imperatus ex tali fine habet circumstantiam malam, ergo ille actus est absolute malus. Confirmatur, quia ille actus est malus qui est causa mali alicuius: sed actus bonus imperatus à fine malo est causa illius finis mali: ergo est malus. Præterea non potest actus bonus imperare actum malum ut patet, ergo neque actus malus potest imperare actum bonum, alioqui sequeretur etiam quod electio mediæ boni ex intentione mala non esset mala, sed esset bona, quod tamen absurdum est. Denique fatentur aduersarij esse impossibile, ut idem actus sit bonus & malus ex aliqua circumstantia ipsius actus seu intrinsecè, ergo implicat ut sit bonus & malus extrinsecè seu ex fine operantis, est enim par omnino ratio.

Vnica libertas sufficit ad plures moralitates.

Actus supernaturalis nunquā fieri potest ex fine malo.

Solutio tertiæ dubitationis.

Ad primam Respondeo negando esse necessariam multiplicem libertatem, ad multiplicem numero moralitatem, quod clarè constat quia in vnico simplici actu multiplex non est libertas, & tamen multiplex est moralitas. Fateor itaque actum imperatum pro eodem instanti, non habere libertatem distinctam à libertate actus imperantis, sed illa libertas mediata sufficit ad nouam moralitatem, neque par est ratio de actu extrinsecò ut nuper dixi.

Ad secundam quæ potissimum fundamentum est sententiæ aduersarij: Nego fieri vnquam posse ut finis malus imperet actum supernaturalem, atque adeo fateor esse impossibile ut aliquis ex vana gloria eliciat actum contritionis supernaturalem, qualem exigit sacramentum. Si ergo aliquis imperaret confessionem & omnia requisita ad confessionem ex vana gloria, ita ut finis & contritionis & confessionis esset vana gloria, dico illum commissurum esse sacrilegium quod non est seuerum & durum, sed verum & solidum, ut probaui: si verò vana illa gloria solum irreperet volenti confiteri, & non imperaret confessionem, sed extrinsecè tantum comitaretur, tunc haud dubiè contritio esse posset bona & confessio integra. Imò etiam si ab initio ex vana gloria voluisset aliquis confiteri, deinde oblitus illius vanitatis sincerè doleret de peccatis, posset ille dolor esse supernaturalis, quia non propriè imperaretur ab actu malo.

Ad tertiam Resp. satis probatam esse implicantiā

actus boni, & denominatiuè mali, fateor actum eundem esse posse bonum respectu vnus, & malum respectu alterius operantis, quia potest esse imperatus vni, & alteri prohibitus, sed respectu eiusdem operantis implicat ut idem actus sit bonus & malus, quia esset eidem prohibitus & non prohibitus.

SECTIO IV.

De causis moralitatis formalis.

Dixi hætenus ea quæ necessaria sunt ex parte operantis ut actus bonus sit aut malus, nunc sequitur ut dicam ea quæ causare possunt bonitatem aut malitiam ex parte obiecti: quam video à nonnullis appellari moralitatem obiectiuam fundamentalem & radicalem: Primò ergo queritur, quomodo ipsum obiectum causet bonitatem & malitiam in actu. Secundò, quomodo illam causent circumstantiæ. Tertiò, quomodo finis extrinsecus illam causet.

§. I.

An & quomodo bonitas & malitia causetur ab obiecto.

Nomine (obiecti) aliquando intelligitur res aliqua externa, ut obiectum actus Charitatis est Deus: aliquando significatur actus aliquis imperatus à voluntate, ut cum volo furari, obiectum illius actus est furtum, cum volo amare Deum, actus amoris est obiectum illius actus: non est dubium quin actus voluntatis fiant boni ex obiecto, quando illud est præceptum, & mali ex obiecto quando illud est prohibitum, v. gr. voluntas comedendi pomum mala erat Adamo, non quod pomum esset malum, sed quod comestio eius esset prohibita, obiectum enim prohibitum non potest esse res externa, sed solum actus elicitus, vel imperatus.

Difficultas ergo tota est, vtrum aliqui actus voluntatis fiant boni aut mali ex obiecto, & materia externa, circa quam versantur: quod est querere, vtrum dentur aliqua obiecta ex sua natura intrinsecè bona, quæ secluso omni præcepto faciant actus intrinsecè bonos, & alia intrinsecè mala quæ seclusa prohibitione faciant actus malos, quando voluntas versatur circa illa cum libertate ac consideratione rationis.

Ratio autem dubitandi est primò, quia obiectum essentialiter & intrinsecè bonum, semper est bonum & obiectum intrinsecè malum, semper est malum, sed nullum est obiectum quod sit semper bonum, aut semper malum, nullum enim est obiectum bonum circa quod versari non possimus per actum malum & contra: ergo nullum est obiectum essentialiter & intrinsecè bonum aut malum, quod nimirum secluso Præcepto vel prohibitione causet bonitatem, vel malitiam. Deinde illa bonitas intrinseca obiecti non potest esse aliud quàm conuenientia talis obiecti cum natura rationali, sed talis conuenientia non potest esse honestas, sed tantum delectabilitas, nam esse conueniens & commodum est esse delectabile: ergo nullum est obiectum intrinsecè bonum aut malum seclusa prohibitione.

Secundò, si obiectum causet bonitatem aut malitiam in actu, posset idem obiectum habere plures bonitates, vel plures malitias intrinsecas, quod est impossibile, alioqui vnus & idem actus esset in multiplici specie. Probat sequela, tunc actus habebit plures bonitates aut plures malitias intrinsecas, quando habebit plura obiecta, per quæ accipiat bonitatem & malitiam intrinsecam, sed potest idem actus habere plura obiecta per quæ accipiat bonitatem & malitiam intrinsecam, quia possum vno actu dicere, volo ieiunare,

Nomine obiecti quid significetur.

Status obiecti troueretur.

Prima dubitatio. Nullum obiectum esse bonum aut malum intrinsecè.

Secunda dubitatio.

ieiunare, quia volo seruare præceptum, satisfacere pro peccatis, seruare votum, agere gratias Deo, sicut enim patet quod vnus actus intellectus versari potest circa plura obiecta, potest similiter actus voluntatis versari etiam circa plura.

Tertio, si obiectum daret bonitatem & malitiam actui sequeretur quod actus bonus nunquam haberet obiectum malum, & actus malus nunquam haberet obiectum bonum, obiectum enim bonum non potest dare malitiam actui, falsum est consequens, quia odium obiecti boni, est malum, & odium obiecti mali est bonum: ergo bonitas & malitia non causantur ab obiecto.

Dico primo, bonitas & malitia formalis actuum voluntatis sæpe causantur per obiecta, quæ seclusâ omni lege aut prohibitione ex sua natura intrinsecè bona sunt aut mala.

Primo enim sic contra plures hereticos tunc veteres tunc recentiores definitum est, in pluribus Conciliis, & assertum à Sanctis Patribus, à quibus latè reiectus est eorum error qui dicerent, nihil natura sua esse esse bonum aut turpe, sed omnia talia reddi Præcepto, & prohibitione vel sola hominum opinione. Sic enim asseriebant Epicurei, non esse vitium aut virtutem sed solâ opinione peccare homines. Quod refutatur optimè à S. Iustino *Apologia* 2. Deinde Simon Magus apud Irenæum *l. 1. c. 20.* affirmat nullas esse naturaliter operationes iustas, sed ex accidenti, sicut posuerunt qui mundum condiderunt Angeli, reducentes eo modo in seruitutem homines per huiusmodi Præcepta. Idem somniabat impius Carpocras apud Epiphanium *heresi* 27. & alij apud Augustinum *l. 3. de doctrina Christiana c. 14.* In oppositum autem delirium Caluinus incidit volens omnia opera nostra peccata esse quem confutant eruditè Bellarminus *l. 5. de gratia & lib. 1. de inquisitione.* Suares *lib. 1. de gratia c. 3.*

Secundo, multa sunt obiecta circa quæ voluntas nunquam versatur cum cognitione vera & libertate, quin benè operetur, quædam obiecta circa quæ malè semper liberè agimus: & sine errore, ergo quædam obiecta sunt intrinsecè bona, quædam intrinsecè mala. Probaturs antecedens ex communi consensu hominum, quia quidam sunt actus qui apud omnes Gentes laudantur vt boni, quidam vituperantur & damnantur vt mali: ergo signum est quod naturaliter homines cognoscunt voluntatem semper malè facere, quando versatur circa quædam obiecta, benè autem agere quando versatur circa alia. Deinde sicut calor per se ipsum est bonus igni, frigus autem aquæ, neque reddi potest ratio cur hoc ita sit, nisi quia hæc est ignis aut aquæ natura, sic naturæ rationali vt sic, quædam per se ipsa conueniunt, quædam disconueniunt, ergo seclusâ lege quædam obiecta bona, vel mala sunt essentialiter & intrinsecè.

Ad primam Resp. distinguendo maiorem, obiectum intrinsecè bonum bonitate fundamentali, semper est bonum bonitate formali nego, semper est bonum, bonitate fundamentali concedo. In hoc autem differt obiectum honestum à delectabili, quod honestum per se ipsum sit conueniens, delectabile autem ratione commodi, & delectationis quam parit.

Instabis si ex conscientia erronea iudicarem homicidium esse bonum, actus voluntatis æquè haberet bonitatem ex obiecto, ac quando sine vllò errore accipit malitiam, ergo illud homicidium fundamentaliter tam est bonum quàm malum, antecedens patet quia ille actus voluntatis bonus factus ex conscientia erronea non potest aliunde habere bonitatem, quàm ab obiecto.

Resp. illud homicidium quod iudicatur bonum, non accipere bonitatem ab obiectis sed ab ipsa con-

scientia erronea cui tenemur nos conformare.

Ad secundam Resp. posse quidem vnum & eundem actum voluntatis habere plura obiecta formalia inadaquata, quando illa concurrere possunt in vnum speciem motiuium. Implicare tamen vt habeat plura obiecta formalia totalia, & non subordinata per quæ specificetur, quia tota ratio cur implicet chimæra est quia implicat vt aliquid habeat plures essentias, iste actus habens plura motiua totalia, tam haberet plures essentias quàm chimæra, vt patet, ergo implicat talis actus vt ostensum etiam est in tractatu de fide. Non est autem dubium quin actus tunc voluntatis, tunc intellectus habere possit plura motiua partialia, quæ subordinentur vni motiui totali, in quo illa conueniant.

Ad tertiam Resp. manifestum esse quod obiectum bonum potest dare malitiam actui auersatiui, non potest dare malitiam actui prosequutiui, & contra obiectum malum dare potest bonitatem actui auersatiui non potest dare illam actui prosequutiui, obiectum enim bonum est fundamentaliter malum respectu actus auersatiui, & obiectum malum est etiam fundamentaliter bonum respectu actus auersatiui, quia bonum est auersari malum, & malum est auersari bonum.

§. II.

An & quomodo circumstantiæ causent bonitatem, aut malitiam in actu voluntatis.

Circumstantias actuum Theologi appellant, vt ponebam initio tertiæ disputationis, conditiones quasdam accidentales quibus sublati actus manet idem secundum substantiam: Dixi autem illas esse septem, quod non repeto, sed addo tantum quasdam esse circumstantias ita generales vt nullum peccatum sit in quo illæ non reperiantur, cuiusmodi sunt ingratitudo, inobedientia, & aliæ huiusmodi: deinde quasdam esse circumstantias quæ adiunctæ sunt actui voluntatis efficaci, vt si cogitet aliquis & velit committere peccatum cum muliere coniugata; quasdam autem esse circumstantias actus voluntatis inefficacis qui est simplex complacentia, vt si delectet aliquem cogitatio peccati cum coniugata, quod tamen nolit committere.

Controuersia ergo esse potest, vtrum ex illis omnibus circumstantiis contingat actum fieri bonum aut malum, & præsertim quomodo illæ debeant esse directæ & expressæ volitæ vt nouam tribuant malitiam actui.

Ratio autem dubitandi primo est, quia si actus reciperet bonitatem aut malitiam ex circumstantiis, sæpe posset contingere vt actus haberet bonitatem aut malitiam infinitam, quod probo quia si dicas volo dare quantum est ex me gloriam infinitam Deo, volo dare pauperibus infinitam Eleemosinam, vel infinitis pauperibus, tunc ostendo quod bonitas huius actus est infinita: si enim darem actui Eleemosinam infinitam, ille meus actus haberet infinitum meritum, sed actus internus tantam intensiue bonitatem habet, quantam habet simul cum actu externo, ergo ille actus internus volo dare infinitam Eleemosinam habet infinitam bonitatem. Deinde actus ille quo dico, volo dare vnum nummum pauperi, habet gradum vnum bonitatis, & meriti: & cum dico, volo dare duos nummos, habet duos gradus, & sic deinceps crescit actus in numero graduum intra eandem speciem, & determinata quantitate, sed ille actus habet infinitam bonitatem qui superat actus infinitos superantes se inuicem determinatâ quantitate intensiouis, & graduum, ergo cum dicitur volo dare infinitam Eleemosinam,

Varia genera circa circumstantiarum

Prima dubitatio actus esse posset infiniti meriti.

mosinam, actus ille habet infinitos gradus bonitatis & meriti.

Secunda
dubitatio
de circum-
stantia
peccantis.

Secundò, circumstantia personæ peccantis non videtur causare malitiam: v. gr. si vouisti castitatem, & alium inducas ad fornicandum, non necessariò explicanda est in confessione circumstantia voti tui, si peccasti ex ignorantia vincibili non necessariò explicas illam circumstantiam: si peccas ex habitu & consuetudine, non teneris explicare: non est autem maior ratio cur aliquas potius explicare tenearis, quam alias.

Tertia,
quod in
actu omni-
modo plu-
ra erunt pec-
cata.

Tertiò, nullum omninò erit peccatum in quo non reperiantur plurima peccata, nam habebit semper malitiam ingratitudinis, & inobedientiæ præter specialem malitiam, ingratitudo enim & inobedientia, veram habent rationem vitij. Denique in simplici complacentia circumstantiæ non dant actui malitiam specialem: v. gr. si delectaris cogitare de persona Deo sacra, non committis sacrilegium, & si cogitas de coniugata non committis adulterium: ergo etiam illæ circumstantiæ non dant specialem malitiam actui efficaci.

Conclusio
affirmans.

Dico secundò, circumstantiæ aliquando nouam addunt actui bonitatem aut malitiam specificam: aliquando augent tantum bonitatem, & malitiam actus intra eandem speciem.

Prima pro-
batio.

Ratio est, quia per illud causatur moralitas, per quod actus fit conueniens aut disconueniens naturæ rationali: sed per circumstantias vel actus fit conueniens & disconueniens, vel fit magis conueniens & disconueniens, ergo circumstantiæ sæpè causant bonitatem & malitiam, aliquando augent. Probatur minor, per illud actus fit conueniens naturæ rationali & disconueniens, per quod habet mediocritatem quam exigit recta ratio, vel caret tali mediocritate: sed per circumstantias sæpè actus est huiusmodi, malum enim est ex quolibet defectu, bonum autem ex integra causa, quoties ergo deest aliqua circumstantia bona, vel aderit aliqua circumstantia mala, malus erit actus.

Secunda.

Deinde quoties actus pertinet ad diuersam specie virtutem habet bonitatem specie diuersam, & quoties opponitur diuersæ virtuti, habet malitiam diuersam specie, sed actus voluntatis aliquando habet quod pertineat ad diuersam virtutem, vel quod ei opponatur: aliquando autem habet tantum quod magis opponatur eidem virtuti, vel quod perfectius pertineat ad eandem virtutem: ergo circumstantiæ aliquando dant nouam speciem, aliquando augent tantum eandem speciem bonitatis aut malitiæ. Minor euidentius est, cum enim aliquis interficit hominem quem nouit esse Sacerdotem, peccat peccato sacrilegij, & iniustitiæ. Cum das Eleemosinam ex voto facis actum religionis & misericordiæ. In quibus autem casibus circumstantiæ nouam addant specie malitiam & bonitatem disputabitur in sequentibus, nunc satis est dicere quod tunc addit circumstantia nouam speciem, quando præcisè spectata ab omnibus alijs, habet oppositionem vel conformitatem cum diuersa virtute: tunc augere vel minuere quando præcisè per se spectata, non habet conformitatem, vel oppositionem cum diuersa virtute, vt cum quis furatur contra Præceptum Dei, & contra Mandatum superioris.

Altera cõ-
clusio tres
habens
partes.

Dico tertiò, vt aliqua circumstantia mutet vel augeat bonitatem actus debet esse directè volita: vt mutet vel augeat malitiam sæpè sufficit vt indirectè sit volita, aliquando requiritur vt expressè sit volita: tres partes habet conclusio quæ facile probantur.

Circumstan-
tiæ quo-
modo de-
beant esse
volitæ.

Prima enim de bonitate actus constat, quia dixi honestatem esse debere volitam expressè ac directè. Secunda de circumstantiis malitiæ quas constat non esse necessariò expressè volitas, est etiam certa, com-

mittit enim sacrilegium qui sacerdotem interficit, etiam si non eum interficiat quia sacerdos est, committit adulterium qui peccat cum muliere, quam nolit esse coniugatam. Denique tertia euidentius etiam est quod aliquando circumstantiæ actus mali debeant esse directè volitæ, quia circumstantiæ generales, quæ scilicet includuntur in quolibet actu bono vel malo, nunquam addunt nouam specie malitiam nisi sint expressè volitæ, alioqui nullum esset peccatum in quo non esset multiplex malitia vt patet. Deinde tunc non est specialis malitia, quando non est malitia nisi generalis quæ reperitur in quolibet actu malo. Sed malitia circumstantiarum generalium huiusmodi est, ergo illæ non addunt nouam specie malitiam nisi sint volitæ directè. Vtrum autem idem dici debeat de circumstantiis actus purè interni cuiusmodi est odium Dei, malitia inuidiæ, specialis scandali, specialis inobedientiæ, & alij quæ circumstantiæ simplicem complacentiam difficultas est grauissima, de qua dicam in sequenti tractatu.

Ad primam Respondeo negando quod possit actus internus habere bonitatem aut malitiam infinitam, si dicas v. gr. volo dare infinitam Eleemosinam, quia ille actus inefficaciter & confusè tendit in obiectum infinitum, eo quod infinitum non nisi confusè à nobis cognoscatur ac imperfectè: vnde fit vt bonitas infinita obiecti non refundatur in actum internum qui non nisi confusè ac inefficaciter in illum tendit. Vnde ad primam probationem fateor, quod actus externus nullam addit bonitatem & malitiam actui interno efficaci, & tendenti distinctè in obiectum: sed negotium istum actum confusum & inefficacem habere totam bonitatem quam haberet si esset iunctus actui externo, tunc enim actus internus esset distinctus & efficax atque ad eò totam haberet bonitatem, actus externi ad quem distinctè tenderet. Secunda probatio est difficilior quia illa propositio est manifestè vera, ille actus habet infinitam bonitatem qui superat actus infinitos superantes se inuicem determinatà quantitate intensiōis & graduum: Nego igitur quod iste actus volo dare pauperibus infinitam Eleemosinam, possit superare infinitos actus superantes se inuicem determinatà quantitate intensiōis & graduum, quia confusè tantum & inefficaciter (vt dixi) actus ille tendit in Eleemosinam infinitam. Fateor quod ille actus, volo dare vnum nummum, habet vnum gradum bonitatis, & iste actus volo dare duos nummos, habet duos gradus bonitatis, sed nego illam calculationem, ergo cum dico volo dare infinitam eleemosinam habet gradus infinitos bonitatis, quia (vt dixi) alij actus distinctè ac efficaciter tendebant in obiectum, ad quod vltimus iste actus non tendit nisi confusè.

Ad secundam Resp. personam peccantis sæpè addere nouam specie malitiam, quando nouam oppositionem affert cum ratione ac virtute, vt si fornicetur ille qui vouit castitatem: aliquando non addere, vt si vouisti castitatem & tamen alium inducas ad peccatum contra castitatem: vouisti enim pro te castitatem non pro alijs. Idem dico de reliquis circumstantiis ignorantie, consuetudinis, & alijs, non enim explicantur in confessione, quia non habent specialem oppositionem cum virtute.

Ad tertiam patet responsio ex dictis in posteriori conclusione.

S. III.

An & quomodo finis extrinsecus causet bonitatem & malitiam.

Finis ad quem actus voluntatis dirigitur, alter est intrinsecus qui dicitur finis operis, alter est extrinsecus

Nunquam
bonitas
actus esse
potest in-
finita.

Persona
peccantis
quomodo
addat nouam mali-
tiam.

secus qui dicitur finis operantis : v. gr. furatur aliquis ad occidendum, finis intrinsecus illius operis est rapere alienum, finis extrinsecus est homicidium. Non est dubium quin finis intrinsecus det actui malitiam primariam, est enim eius obiectum : de solo fine operantis dubium esse potest an det bonitatem aut malitiam operi externo, quia respectu actus interni semper est obiectum. Difficultas enim est quomodo intentio & electio tribuant sibi mutuò bonitatem & malitiam.

Ratio dubitandi esse potest primò, quia intentio finis boni dat bonitatem electioni medij boni, vel etiam indifferentis, ergo suam electionem potest tribuere electioni medij mali.

Secundò intentio mali finis reddit malam electionem medij boni, ergo electio medij boni reddit bonam intentionem finis mali.

Tertiò, electio medij boni ob finem bonum non potest habere duplicem bonitatem si non amet bonitatem medij propter ipsam, sed non amat bonitatem medij propter ipsam, alioqui non est electio sed intentio, ergo electio medij boni, ob bonum finem non habet plures bonitates.

Dico quartò, intentio finis boni sine dubio in se bona est, tribuitque bonitatem electioni medij vel boni, vel indifferentis, non tribuit autem bonitatem vllam electioni medij mali quæ nunquam est bona. Intentio verò mali finis est in se mala, & tribuit specialem malitiam electioni medij cuiuscunque; quidquid enim agis ex intentione mala est malum. Ita tanquam certum Theologi omnes docent post sanctos Patres qui meritò magnam necessitatem esse asserunt bonæ intentionis in omnibus quæ agimus, eoque referunt dictum illud Christi *Lucerna corporis tui est oculus tuus, si oculus tuus fuerit nequam totum corpus tuum tenebrosum erit, &c.* ubi patet quod intentio finis effundit bonitatem suam in electionem omnium mediorum, quæ bonitatis fuerit capax.

Ratio enim est, quia tunc electio mediorum est actus bonus quando habet obiectum bonum à quo specificatur, sed electio mediorum quæ non sunt mala si fiat ex intentione boni finis habet obiectum bonum à quo specificatur, bonitas enim finis est obiectum vltimò specificans electionem mediorum, ergo electio medij non mali facta ex fine bono semper est bona. Electio mediorum quæ sunt mala, nunquam est bona, etiamsi fiat ex intentione boni finis, alioqui esset electio illa simul bona & mala, esset enim mala ex medio malo, quod prosequitur, & bona ex fine bono, in quem tendit quod negatum est ab Apostolo, negante quòd *facienda sint mala, ut eueniant bona*: vnde infert etiam Augustinus quòd *mentiri semper est malum, etiamsi fiat ob finem bonum*, cum autem dixit Christus, *si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit*, nomine (oculi) non solam intellexit intentionem, sed intentionem simul cum electione. Fateor tamen quod intentio bona minus malam reddit electionem medij mali, quia tunc actus malus est minus malus, quando malitia est minus voluntaria, sed quando illa malitia electionis ordinatur in bonum finem, minus est voluntaria in ratione malitiæ, ergo illa electio mala, tunc est minus mala, si verò aliquis ob duos fines bonum vnum & alterum malum veller aliquid, illa intentio mali finis non esset minus mala ex coniunctione finis boni, quia illi essent duo actus prorsus disparati, quorum vnus non ordinatur ad aliam; sicut electio ad intentionem ordinatur.

Eademque ratio multò magis probat, quod intentio mali finis tribuit suam malitiam electioni medij vel boni vel mali, quia finis malus est motuum formale, tum intentionis tum electionis, sed quoties mo-

Tom. I.

tium specificans est malum, actus est malus, ergo electio medij etiam boni, est mala, si fiat ex malo fine: electio autem medij mali, ex intentione finis mali duplicem habet malitiam vt patet.

Dico quintò, electio medij boni facta ex intentione boni finis, addit nouam specie bonitatem intentioni finis boni, si bonitas medij ametur etiam propter se ipsam, si autem ametur duntaxat propter bonitatem finis tunc non addit nouam bonitatem intentioni, sed tantum illam auget; quia scilicet honestas amari debet propter se ipsam. Electio autem medij boni ex fine malo, non reddit bonam intentionem finis mali, ob rationem datam nuper, quia non sunt facienda mala vt eueniant bona. Denique certum est quod electio medij mali tribuit semper malitiam intentioni finis siue boni siue mali, quia tunc intentio est mala ex circumstantia quibus auxiliis.

Ad primam concedo quod intentio bona tribuit bonitatem electioni medij non mali, quia illa capax est bonitatis, non tribuit autem bonitatem electioni medij mali, quia illa cum habeat malitiam, non est capax bonitatis.

Ad secundam concedo etiam quod intentio mali finis reddit malam electionem medij boni, quia est eius obiectum specificans, sed nego quod electio medij boni, reddat bonam intentionem finis mali, quia illa cum sit mala non est capax bonitatis.

Ad tertiam patet ex vltima conclusione quod quoties electio est pura electio, id est non amat bonitatem medij nisi propter finem, non potest dare nouam bonitatem intentioni bonæ, sed illam tantum auget vt ostensum est.

SECTIO V.

Quomodo & quonam ordine causetur moralitas in actu tum interno, tum externo.

Dixi quænam sint causæ bonitatis & malitiæ, quæ sunt in actibus voluntatis, nunc superest vt dicatur modus quo ab illis causis refunditur in actum bonitas & malitia: vbi video difficultas esse tria. Primò, vtrum illæ prius & principalius sint in actu externo, quàm in actu interno, an contra. Secundò, vtrum actus internus & externus distinctas habeant malitias aut bonitates. Tertiò, vtrum actus externus superaddat actui interno nouam bonitatem aut malitiam, actum autem internum appellant Theologi actum elicitem à voluntate, actum autem imperatum appellant actum externum.

Ratio autem dubitandi est primò, quia in illo actu primariò & principalius est malitia vel bonitas qui primariò imperatus est, vel prohibitus; in eo autem est secundariò tantum & denominatiue qui est prohibitus tantum ratione alterius, sed actus externus homicidij primariò est prohibitus, voluntas autem occidendi non est prohibita, nisi quia homicidium ipsum malum est, ergo in actu externo est primariò bonitas & malitia. Deinde moralitas actus interni causatur ab obiecto seu ab actu externo, ergo illa prius est in actu externo quàm in actu interno. Denique si malitia est formaliter in actu interno sequitur quod homicidium & voluntas occidendi sunt duo peccata, nam ipsum homicidium est peccatum, & voluntas occidendi per te peccatum est formaliter, ergo illa sunt duo peccata formaliter.

Secundò, delectatio morosa prout est in appetitu sensitiuo est peccatum cõmissionis, consensus autem voluntatis interpretatiuus solum & negatiuus, est peccatum omissionis. Vnde argumentor: peccatum cõmissionis, & peccatum omissionis sunt duo peccata, hic actus externus est peccatum cõmissionis, & cõsensus voluntatis est peccatum omissionis, ergo actus

Ccc

Electio
quomodo
intentione
perficiat
aut vitia

Solutio
difficulta-
tum.

Prima du-
bitatio.

Secunda